

Силабус
вибіркової дисципліни
(умовне позначення ОК в освітній програмі (ВД))

Конфліктологія

Назва дисципліни:	Конфліктологія
Рівень вищої освіти:	Початковий рівень (короткий цикл)
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=3343
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра філософії та педагогіки професійної підготовки
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Бондаренко Володимир Васильович, к.пед.н., професор кафедри філософії та педагогіки професійної підготовки
Контактний телефон:	097 933-26-44
E-mail:	vv_bond57@email.ua

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є формування системи наукових знань в галузі теорії та практики соціального конфлікту; набуття навичок прагматичного аналізу, конструктивного вирішення та попередження конфліктів у соціальних та професійних практиках; формування компетентності в галузі управління конфліктами та самокореляції.

Предметом вивчення є сутність та функції соціальних конфліктів, соціально-психологічна природа конфліктів різних рівнів, об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення соціальних конфліктів, особливості та специфіка динаміки соціальних конфліктів у різних сферах людської життєдіяльності, теорія та практика управління конфліктами.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

сформувані у здобувачів освіти здатність діагностики та управління конфліктами (стресами) у групах, здатність приймати оптимальні організаційно-управлінські рішення в повсякденній діяльності та нестандартних ситуаціях, готовність нести за них відповідальність; достатній рівень конфліктологічної культури для успішної реалізації професійної діяльності та саморозвитку, навички самостійно знаходити оптимальні шляхи вирішення складних конфліктних ситуацій, навичками пошуку інформації; навички роботи в команді.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

Спеціальні (фахові) компетентності:

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	ЛК КОНФЛІКТОЛОГІЯ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН	4	
	ПР (ЛР, СЗ) Становлення і розвиток конфліктології. Предмет та зміст дисципліни. Поняття конфліктології.	2	
	СР. Методи конфліктології	5	
2	ЛК ПРИРОДА ТА СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ	4	
	ПР (ЛР, СЗ) Загальна характеристика конфлікту. Особливості конфлікту. Аналіз конфлікту: класифікація типів, структурні елементи та рівні конфлікту.	2	
	СР Динаміка конфлікту.	5	
3	ЛК ПРОЦЕС РОЗВИТКУ КОНФЛІКТУ.	4	
	ПР (ЛР, СЗ) Поняття та типологія конфліктогенів	2	
	СР. Стадії розвитку конфлікту	5	
4	ЛК ПОВЕДІНКА ЛЮДЕЙ У КОНФЛІКТІ	4	
	ПР (ЛР, СЗ) Стратегії поведінки в конфлікті та моделі конфліктів у трудовому колективі. Конфлікт і маніпуляція.	2	
	СР. Конфліктні особистості. Розбіжності поведінкових паттернів як фактор конфліктності	5	
5	ЛК КОНФЛІКТИ МІЖ КЕРІВНИКАМИ ТА ПІДЛЕГЛИМИ.	4	
	ПР (ЛР, СЗ) - Конфліктогенність ланки «керівник – підлеглий». Умови та способи попередження конфліктів «по вертикалі».	2	
	СР Розв'язання конфліктів між керівником і підлеглим	6	
6	ЛК КОНФЛІКТ ЯК ФОРМА КОМУНІКАЦІЇ	4	
	ПР (ЛР, СЗ) Комунікативний процес в організації. Причини та засоби подолання бар'єрів непорозуміння	2	
	СР Раціональна поведінка в умовах конфлікту.	6	
7	ЛК СПОСОБИ ВИХОДУ З КОНФЛІКТУ.	4	
	ПР (ЛР, СЗ) - Основні форми завершення конфлікту. Завершення конфлікту при допомозі третьої сторони	2	
	СР Виграш і програш	5	
8	ЛК МЕДІАЦІЯ ЯК ФОРМА РОЗ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ	4	
	ПР (ЛР, СЗ) Сутність процесу медіації. Функції медіатора. Стадії процесу медіації.	2	
	СР Робота медіатора з вирішення конфлікту в організації. Мистецтво медіації.	5	
Разом	ЛК	32	
	ПР (ЛР, СЗ)	16	
	СР	42	

Методи навчання:

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари;
- 3.2 інтерактивні (нетрадиційні): ділові та рольові ігри, тренінги, семінари-дискусії, «круглий стіл», метод мозкової атаки.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальну шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

1.3 Лабораторні заняття оцінюються якістю виконання звітів про виконання лабораторних робіт.

1.4 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65

4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

3.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4 Результат навчання оцінюється (*обрати потрібне*):

- за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;
- за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.

Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2 – Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	незараховано

Таблиця 3 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
			Оцінка	Критерії
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80-89			B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79	Добре	Зараховано	C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74			D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66	Задовільно	Зараховано	E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0–34			F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Рекомендована література: (література не пізніше 10 років, окрім 1 фундаментального класичного підручника або монографії)

1. Авксентьев В.А. Этнические конфликты: история и типология. Социологические исследования. 2016. №12.

2. Анцупов А.Я., Малышев А.А. Введение в конфликтологию. Ужгород: МАУП, 2005. 101 с.
3. Бандурка А.М., Друзь В.А. Конфликтология. Харьков: Университет ВД Украины, 2017. 335 с.
4. Гумейнюк Л.Й. Соціальна конфліктологія: підручник / Л.Й. Гумейнюк. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 564 с.
5. Конфліктологія: навч. посібник / А.І. Берlach, В.В. Кондрюкова, В.О. Криволапчук, О.Г. Поліщук. Одеса: ОДУВС, 2012. 162 с.
6. Конфліктологія: навч. посібн. / за заг. ред. В.М.Петюха, Л.В.Торгової. Київ: КНЕУ, 2003. 315 с.
7. Конфліктологія: навч. посібн.-практикум / за ред. М.П.Гетьманчука, П.П.Ткачука. Львів: ЛІСВ, 2017. 307 с.
8. Конфліктологія: підручник / за ред. Л.Герасіної і М.Панова. Харків: Право, 2002. 256 с.
9. Котигоренко В. Знання про соціальний конфлікт: абсолют чи відносність? Політичний менеджмент. 2013. №2. С.137-150.
10. Мацнев А.А. Этнополитические конфликты: природа, типология и пути урегулирования. Социально-политический журнал. 2006. №4.
11. Миронова О.М. Конфліктологія: навчальний посібник / О.М. Миронова, О.В. Мазаренко. Х.: Вид-во ХНЕУ, 2014. 168 с.
12. Нагаєв В. Конфліктологія (модульний варіант). Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 198 с.
13. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці: навч. посібник. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
14. Пірен М.І. Конфліктологія: підручник. Київ: МАУП, 2007. 360 с.
15. Примуш М. Конфліктологія. Навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2016. 288 с.
16. Проскуріна О.О., Ладига О.І., Ладига Л.І. Політична конфліктологія. Луганськ: ЛНУ ім. Т.Шевченка, 2015. 351 с.
17. Токар П.В. Конфліктологія: курс лекцій. Ужгород, 2001. 184 с.
18. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 175 с.

Додаткові джерела:

1. Проскуріна О.О., Ладига О.І., Ладига Л.І. Політична конфліктологія. Луганськ: ЛНУ ім. Т.Шевченка, 2012. 351 с.
2. Токар П.В. Конфліктологія: курс лекцій. Ужгород, 2001. 184 с.
3. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 175 с.

Інформаційні ресурси:

- 3.1.Євроінтеграційний портал (Кабінет міністрів України)
<https://eu-ua.kmu.gov.ua/>
- 3.2.Український інститут політики | Аналітичний центр. Режим доступу:
<https://uiamp.org/uk>
- 3.3.Офіційний сайт президента України. Режим доступу:
<http://www.president.gov.ua/>
- 3.4.Офіційний сайт уповноваженого по правам людини в Україні. Режим доступу:
www.ombudsman.gov.ua/

Розробник (розробники)

силабусу навчальної дисципліни _____
підпис

проф. БОЇДАРЕНКО В.
ПІБ

Завідувач кафедри

підпис

проф. БОЇДАРЕНКО В.
ПІБ